

Indst. S. D.

Indstilling fra militærkomiteen om anskaffelse av haubitser til
Kristianiafjordens fremskutte befæstninger.

(St. prp. nr. 84 — 1918.)

Til Stortinget.

Under 11te august 1915 blev bevilget kr. 9 750 000,00 til anlæg av fremskutte befæstninger i Kristianiafjorden. I bevilgningen indgik kr. 3 895 500,00 til skyts, ammunition og montering, hvorav kr. 1 300 000,00 til 4 stk. 28 cm. haubitser med ammunition.

I den foreliggende proposition, hvortil henvises, foreslaaes anskaffet 4 stk. 30,5 cm. haubitser av en ved Bofors kanonfabrik i Sverige nykonstruert type. Skytset skulde i tilfælde bestilles hos nævnte fabrik med en leveransetid av 27 maaneder.

Utgifterne vil imidlertid andra til kr. 2 700 000,00, altsaa kr. 1 400 000,00 utover det forutsatte beløp.

Departementet gjør samtidig oppmerksom paa at bevilgningen forøvrig til de heromhandlede befæstninger paa grund av pristigningerne ikke vil strække til og forbeholder sig senere at æske fornøden tillægsbevilgning.

Det foreslaaes imidlertid at det heromhandlede fulde beløp tillates utredet av de givne bevilgninger.

Komiteen har i denne anledning under 2den ds. tilskrevet departementet saaledes:

»Det vil av hensyn til komiteens eventuelle stilling til forslaget i st. prp. nr. 84 — 1918 om anskaffelse av haubitser være ønskelig at erholde opplysning om:

- 1) Hvorledes vil regjeringen i tilfælde stille sig til et forslag om en ekstraordinær bevilgning av beløpet — kr. 1 400 000,00 — som kræves utover det forutsatte beløp til nævnte anskaffelse.
- 2) Hvor tænkes haubitserne placert.
- 3) Hvorledes stiller saken sig med hensyn til mulig anskaffelse av haubitser av det oprindelig forutsatte kaliber — 28 cm. — hvad angaar omkostninger og leveransetid.«

Herpaa er under 11te ds. indløpet følgende s v a r:

»I anledning av den ærede komites skrivelse av 2den juli d. a. skal departementet tillate sig at anføre:

1. Ved skytsbestillinger er det almindelig sedvane at man betaler $\frac{1}{3}$ av kontraktprisen straks, $\frac{1}{3}$ paa et noget senere stadium og $\frac{1}{3}$ naar skytset er færdig. De kr. 1 800 000,00 for de 4 stk. 30,5 cm. haubitser vil da komme til utgift med kr. 600 000,00 ved kontraktens underskrift, kr. 600 000,00 om ca. $1\frac{1}{4}$ aar og resten om $2\frac{1}{4}$ aar. De to første av disse beløp vil kunne utredes av den givne bevilgning til haubitser paa kr. 1 300 000,00. Utgifter til ammunitionen vil først paa løpe om ca. 2 aar.

Regjeringen har fundet at burde opretholde forslaget i st. prp. nr. 84, 1918, om at de nødvendige utgifter til svære haubitser indtil videre tages av den til Kristianiafjordens fremskutte befæstninger i 1915 givne bevilgning og at for nøden tillægsbevilgning æskes for de samlede merutgifter til disse befæstninger naar fuld oversigt foreligger.

2. Overensstemmende med forslag fra kommanderende general, generalinspektøren for ingeniørvaabnet og fæstningsartilleriet, har departementet den 24de november 1916 bestemt at de til Kristianiafjordens fremskutte befæstninger bestemte 4 svære haubitser skal placeres paa Maagerø.
3. Som nævnt i st. prp. nr. 84, 1918, er der utstedt anbudsindbydelse til 10 firmaer om levering av 28 cm. haubitser. Der indkom kun ett foreløbig tilbud fra Krupp. Prisen var kr. 70 000,00 høiere pr. haubits end Bofors' første tilbud paa 30,5 cm. Der kunde intet loves med hensyn til leveringstid og det maa — efter de foreliggende erfaringer om levering av skyts fra Tyskland — antages som sikkert at haubitsene ikke vilde kunne leveres før efter krigen. Departementet fandt derfor ikke at kunne reflektere paa Krupps tilbud. Man har underhaanden bragt i erfaring at Krupp heller ikke senere (vaaren 1918) kan paata sig nogensomhelst forpligtelse til levering inden bestemt tidsfrist.

Der er drevet underhandlinger baade med den engelse og franske stat om at faa 28 cm. haubitser, men uten resultat.

Bofors har for tiden ingen haubitskonstruktion av 28 cm. kaliber. Med dette fimas 30,5 cm. haubits er der avholdt vellykkede skyteforsøk og denne haubits vil i sammenligning med en 28 cm. bety et betraktelig tilskud til Kristianiafjordens fremskutte befæstningers forsvarskraft.

Departementet skal til slutning anføre, at ved fremsættelsen av st. prp. nr. 84 var Bofors' anbudsfrist 1ste juli d. a. Paa indtrængende henstilling fra generalfelttoimesteren er fristen forlænget til 1ste august førstkommende, og tillater

man sig i den anledning at henstille, at denne sak blir behandlet før anbudsfristens utløp.

Man finder at maatte fremholde, at dette vistnok er den eneste chance man har i en overskuelig fremtid til at faa svære haubitser. Hvis Bofors' tilbud ikke blir antat har man for en ubestemt fremtid avskaaret sig adgangen til at erholde det for dette vigtige forsvarsavsnit nødvendige og av Stortinget tidligere besluttede svære skyts.«

K o m i t e e n s bemerkninger :

Et flertal inden komiteen vil ha uttalt, at man vilde ha sluttet sig til propositionens forslag om bestilling av haubitser, saafremt dertil hadde kunnet knyttes bevilgning av det nødvendige tillægsbeløp.

Efter hvad der fremgaar av departementets skrivelse angaaende regjeringens stilling til et mulig forslag om tillægsbevilgning nu finder imidlertid komiteen sig avskaaret fra at fremkomme med saadant forslag. Samtidig drister komiteen sig ikke til av de givne bevilgninger, der allerede nu viser sig utilstrækkelige, at disponere et saa betraktelig beløp som her er tale om utover det forutsatte til det heromhandlede haubitsbatteri, der kun utgjør et enkelt led i det planlagte forsvar i Kristianiafjorden. Dette saameget mere som bevilgningerne allerede er angrepet derved at en million kroner av disse er mot senere refusion tillatt anvendt til andre forsvarsforanstaltninger (cfr. indst. S. LII A — 1916.)

Hvis Stortinget ikke i en nærmere fremtid finder at kunne bevilge betydelige summer som tillæg — noget der vistnok vel kan tænkes — vil man paa denne maate risikere at andre og like vigtige led i Kristianiafjordens forsvar maa sløifes eller betydelig reduceres og den hele forsvarsplan saaledes ødelægges.

Hvad angaar den ovennævnte million skal forøvrig bemerkes at komiteen i sin tid fandt at maatte gaa med paa dens midlertidige anvendelse paa andet hold som en nødforanstaltning for at bøte paa en mangel ved forsvaret under den nuværende situation; her gjælder det en foranstaltning som ikke kan karakteriseres paa den maate, idet leveranstiden for haubitserne er 27 maaneder og bat-

terierne saaledes i bedste fald ikke kan være klar til bruk før om 2 1/2 à 3 aar. Iethvert-fald finder man det ikke forsvarlig at gaa videre paa den bane.

Som det sees av propositionen er det ogsaa under tvil for enkelte medlemmers vedkommende at statsraadet har sluttet sig til departementets forslag.

Komiteen finder saaledes at sakens avgjørelse bør utstaa og skal derfor ikke komme ind paa spørsmålet om de forandringer i planerne for heromhandlede anlæg, som departementets forslag indebærer, eller paa spørsmålet om der overhodet bør gjøres nogen forandring i disse.

Det rette tidspunkt for disse spørsmåls avgjørelse tør være naar spørsmålet om til-

lægsbevilgning foreligger, noget som efter departementets uttalelse i propositionen vil ske »naar tilstrækkelig oversigt foreligger«.

I henhold til ovenstaaende indstiller komiteen til Stortinget at fatte saadan

b e s l u t n i n g :

St. prp. nr. 84 — 1918 tages ikke under behandling av indeværende aars storting.

Kristiania i militærkomiteen den 16de juli 1918.

Ivar Aavatsmark,
formand.

C. Sparre,
ordfører.

Sem Sæland,
sekretær.